

ABONAMENT:
 pentru
 Austro-Ungaria:
 Pe an cor. 5.—
 Pe 1/2 an c. 2.50
 pentru
 Romania și Streinatate
 Pe an cor. 12.—
 — Un nr. 8 fill. —

OLTEANUL

INSERTIUNI:
 se primesc cu
 prețuri reduse.
 —
 Scrisori nefran-
 cate se refuză.
 —
 Manuscripte nu
 se înapoiază.

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

REDACTIUNEA:
 Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46. (casele I. Peia).
 — Vis-à-vis de Magistrat. —

Apare în fie-care Joi seara, sub
 direcția unui comitet de redacție.

ADMINISTRAȚIUNEA:
 Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46. (casele I. Peia).
 — Vis-à-vis de Magistrat. —

INVITARE la abonament!

Cu 1 Octomvrie st. v. a. c. deschidem un nou abonament la foaia noastră „Olteanul”, care de șase luni, sau de o jumătate de an, a stat cu credință ca strajă sau sentinela neadormită la postul său.

Iubiții cetitori, cari dela început au cetit Nr. de Nr. din aceasta foaie, sau putut încredința despre scopul ce'l nobil ce'l urmărește „Olteanul”: **de a sta în serviciul neamului** nostru, povățuind pe frații plugari, precum și pe iubiții cetitori dela sate și orașe pe calea luminei, pe calea adevărului, pe adevărata cale care duce la **cultură și bunastare.**

Nu batjocorind, nu clevetind, ci numai sfătuiră frățeste a crezut de cuviință a sta de vorbă cu cetitorii săi!

Cei 26 Nri iesiți în tipar sunt chezușie despre cele spuse de noi, nu trebuie vorbe de clacă, vorbe de laudă. După ce însă încă mulți dintre cetitorii noștri **nici până astăzi n'au răspuns prețul abonamentului**, îi rugăm cu toată stăruința, ca să binevoiască a'l achita **neîntârziat**, ca să nu fim siliți și împinși și noi de alții, ca să ne adresăm personal la unul fie-carele și a cerca alte mijloace de îndreptare. Mai cu înlesnire să pot trimite banii prin **asemnațiunile sau mandatele postali**, cari s'au alăturat la Nrul 13.

„Vrednic este lucrătorul de plata sa,” credem potrivite aceste sfinte vorbe și la muncitorii condeiului și adevărații la aceia, cari **neobosit** zi de zi să gândesc numai la binele poporului în serviciul căruia stau.

Cine nu voiește a ceti foaia noastră, acela să ne trimită înapoi acest Nr., că nu-i nici o supărare, dar dacă până acum a primit-o **fără a o plăti**, atunci să nu uite a trimite și contul Nrilor primiți până acum, c'asa credem a fi lucru și frumos și cinstit.

Totodată apelăm cu toată căldura la tot Românul de bine, și de inimă să ne sprijinească în munca și lupta grea, ce o purtăm pentru binele neamului.

Ca să putem ajunge scopul ce ni l'am propus e de lipsă ca să avem și interesul și sprijinul material al publicului în măsură mai mare, ca până acum. Deci rugăm cu stăruință pe toți iubitorii și binevoitorii neamului românesc, cari doresc sincer împlinirea propusului și programului nostru să ne facă o călduroasă propagandă câștigându-ne noi abonanți. In toate localurile publice, hoteluri, cafenele, restaurante, friserii, societăți

de lectură etc. pe cari le cercetează publicul român, să se ceară foaia „Olteanul”.

Fiind spriginiți și materialmente, ni-se va ușura grijile și gândurile referitoare la suportarea speselor redacționale și administrative, ear pe de alta parte se va mări zelul sau râvna și pofta de lucru.

Incredințând pe iubiții noștri cetitori, că pe viitor și cu o mai mare stăruință ne vom pune pe lucru, dacă sprijiniți vom fi după cuviință și vrednicie, deschidem de lângă următoarele prețuri:

Abonament nou:

pe anul acesta . . . 4 cor. — b.
 pe jumătate de an . . . 2 » 50 »
 pe pătrariul ultim . . . 1 » 30 »

Redacția „Olteanului”.

Plugarului român.

(a. d.) E pe sfârșite munca grea și răpunătoare de puteri în țarinile tale, iubit țaran român! Și va veni vremea, când în pacea casei tale umilite, poți să îți ridici și tu glasul bărbătesc, profetitor, de o mai îndulcită soarte și să cetești pagini frățeste, prezicătoare de un viitor mai bun și de o viață mai tichnită, la coarnele plugului tău strămoșesc, căruia îi vei putea porunci atunci o mai dreaptă cale în ogorul înaintării neamului nostru.

Atunci în posomorâta liniște a iernei ghețoase, vei asculta tainicul glas al jeluirii noastre de veacuri, vei ofta și tu oftarea inimii ce se pocăiește și-și întărește propusul, că de păcatul vechiu de odată n'o să se mai lase ispitită. Și în gându-ți, de-o vecinică tiranie, să va plăsmui durerea, călăuza noastră de multe veacuri și vei alerga la glasul detunător, al unor ființe de martiri, și vei începe o viață nouă, lipsită de dureri trecute, și neîncununată cu spinii dușmăniei de popoară fără nume și fără lege.

Un noian de gânduri răslețe, tulbură firul povestei de demult... E greu să rechiemi obârșia cuvântului de bărbăție a unui neam fără noroc, ce-a luat de veacuri imaginea icoanei păgâne, a eroului cu mâinile legate de

piticii ce-l pândiseră mișelește, pe când dormea... Desnădejdea nu ajută gângului răsvrătit și doar îmbărbătarea fiilor, lăsată cu limbă de moarte, de părintele c'un picior în groapă, mai poate ridica mărirea familiei, călcate în picioare străine...

Să scutură tomnatica frunză și plânge strămoșasca doină în viersul poruncitor al strigării, iar iarba uscată și ofilită a livezilor rechiamă turmele indesuite din adăpostirea de vremi viscoloase... Și tu, plugar român, în liniștea casei tale, îți torci firul jeluirii noastre de demult și rechiemi mereu comoara de visuri risipite...

Creștin în vraja credinței tale sfinte, s'a stâns în peptu-ți tare scântea desnădejzii... Azi slovele cetite nu-ți mai es din minte și'n falnică visare, de-o lume mult mai bună gândești la împărăția-ți ce trebuie să vie.

Ne'ntunecă visarea năcazul greu de-acuma, ce nu ne dă răpaos de gândiri mai senine și dacă judecăm noianul de mizerii, ce ne înlanțuie pornirea spre lucruri de progres și pare, că durerea ne-a sugrumat strigarea deșteptătoare de tot ce e românesc; atunci ne plesmuim în inimă credința: **că nu putem pieri!**

Ne doare, când răsună în inima frățescă durerea înăbușită, dar și mai dureros e glasul, ce să 'nalță din glia răsturnată, ce pare înroșită de sânge strămoșesc...

Plugar român! Din jalea frumoasei melodii de doină străbună, tu singur poți aprinde lumina deșteptării neamului nostru, și nu ne încovoie credința cea deșartă, că glia reînviată prin plugurile tale va paște turme maștere, streine și dușmane gândirei tale bune.

Aprins ești de simțirea, că ești stăpân aici și dragostea de-o limbă, de-o lege și de un nume de-apururi îți va lumina gândirea senină! Să nu gândească nimeni, că nu-ți cunoști chemarea, că glia îți povestește amarul ce te așteaptă și lanurile întinse îți cântă răsvrătite de atâta suferință...

Un murmur de izvoare, un freamăt de pădure, un surd vuet de codri șoptesc oftarea ta, și dacă nemiloasa soarte te-ar răpune să ști, că lumea întreagă s'ar prăvăli de jale!... S'ar scrie o minune în cartea veciniei... și-ai fi nemuritor!...

...Dar firea ta de vieță și gândul tău de traiu a pus hotar pornirei de prea mare ispită și tu vânjos și falnic aștepti nepăsător furtuna de năcazuri. **Din toată mângăerea ce o ai pe pământ, e singura nădejde: că poți mereu munci!**

Trăim zile amare; o vieță mult cercată!... și când la despărțire de cele pământești, ne spunem cea din urmă dorință la ai noștri, cu limba cea de moarte le zicem rugători: **iubiți-vă țara, limba și portul!**

SOCIETATEA

pentru fond de teatru român.

I.

Iată încă un așezământ românesc, în jurul căruia iară ne aflăm uniți cu toții fără nici o deosebire! Un așezământ, unde ne găsim la olaltă toți frații de același sânge, ca un corp întreg, sănătos, mândru și bineînchegat!

Și aceasta „societate” „însoțire” sau „tovărășie” este bunul comun al tuturor Românilor.

Și ea are chemarea de a răspândi lumina și cultura în sânul întreg neamului românesc, întocmai ca și „Asociațiunea”, despre care am vorbit iubiților noștri cetitori în Nrii trecuți ai „Olteanului”. Și una și alta are scopul de a combate și a stărpi răul și de a face cunoscut adevărul și prin aceasta a pune temelul unei adevărate culturi pentru poporul nostru românesc, dornic de lumină, dornic de cultură și de știință.

Deși căile, pe cari merg aceste așezăminte sau instituții, sunt deosebite, totuși scopul, ținta este una și aceeași: **luminarea neamului nostru preste tot.**

Am arătat la priceperea fiecăruia chemarea „Asociațiunei”, a acestei mame bune, precum și mijloacele de cari se folosește ea la ajungerea și împlinirea scopurilor sale, rămâne să facem acum de asemenea cunoscută „Societatea pentru fond de teatru român”, precum și scopurile ce

și ea urmărește pentru a aprinde făclia luminei și a științei la poporul nostru românesc.

Societatea pentru fond de teatru român s'a înființat sau întemeiat la anul 1870, adică înainte de aceasta cu aproape 40 ani, cu vr'o zece ani mai în urmă ca „Asociațiunea”, de nemuritorul Iosif Vulcan, pe atunci înflăcărat tinăr, care până la moartea sa i-a fost președintele, părintele, conducătorul și sufletul ei.

Scopul societății era, ca să se adune un fond mai mare de bani și apoi din acela să se zidească **un edificiu sau clădire mare, în care să se țină apoi teatrul românesc***)

Ca să se ajungă apoi acest scop, s'a început adunarea s'au câștigarea mijloacelor sau banilor de lipsă, prin tot felul de adunări, petreceri, colecte, ș. a. și cu lucrul acesta la început mergea de tot minunat și cu mare zor, că înflăcăratul fost președinte Iosif Vulcan, în marea lui bobotae de însuflețire n'a cunoscut oboseală și pedeci și așa în scurt timp a știut încălzi inimile tuturor și a-i câștiga pentru planurile sale.

Atunci, la început, nu s'au gândit oamenii la greutățile de mai târziu, ce să puteau ivi în cale. N'au luat în băgare de seamă nici aceea, că spre ajungerea acelu mare scop cât și ce anume sume de bani ar trebui, și că acelea **tot — numai din sărăcia noastră adunate**, în câți ani s'ar putea câștiga?

Au pornit la lucru și au mers înainte, mereu înainte, căci însuflețirea pentru marea cauză nu cunoștea margini.

*) Teatru sau a juca teatru, înseamnă a reprezenta ori a arăta pe scena sau pe bina făcută: vredniciile sau virtuțile omenești, ale unor persoane, caracterite tari și cinșite, vrednice de adus pilde altora, obiceiuri și moravuri demne de urmat iar în același timp a vesteji relele, păcatele sau vicile ori fărădelegile societății omenești preste tot și prin aceasta a îndrepta și ridica societatea omenească, moralitatea și religiozitatea acesteia; apoi ne reprezintă întâmplări din istoria neamului, ne înfățișează jocurile naționale și farmecul cântărilor noastre, cari gădlesc plăcut băirile și coardele inimii și prin aceasta câștigă și întăresc iubirea de neam și lege, dragostea nemărginită și fala neîntrecută de tot ce e românesc și prin urmare al nostru. Teatrul e școala vieții unui nem. Dacă să joacă teatru de unele persoane cu mai puțină pregătire spre aceea, să numesc diletanți; dacă însă să joacă de persoane anume pregătite, să numesc actori-artiști. Teatrul adevărat e o artă, nu un meșteșug. La artă să recere, ca omul să fie născut spre aceea și să aibă și daruri deosebite de alții oameni; meșteșugul să poate învăța de oricine dacă e întreg la trup și la minte.

Și a fost frumos și de lăudat lucru, aceea nobilă pornire. Ani de-a rândul s'au adunat frumoase sume de bani; dar ca toate lucrurile în lume, așa și aceasta pornire spre bine din zi în zi a pierdut din focul și farmecul său, căci ridicatu-s'au și glasuri cari altcum judecau lucrul, și pe de altă parte să îndoiu chiar și în ajungerea scopului, spunându-se în același timp că capitalul acesta s'ar putea folosi spre alte năcazuri și spre alte lipse, de cari noi avem foarte multe și încă cu mult mai arzătoare ca teatrul.

Atunci ridicatu-s'au și alte glasuri cari au dovedit și îndreptățirea acestui lucru, dar au schimbat forma și planul de lucrare stăruind, că pricina cu zidirea edificiului de teatru, să se amâne pentru alte vremuri mai prielnice. Însă, ca lucrul să nu se părăsască, au aflat de potrivit punerea la cale a teatrului viu, că adică să se înceapă lucrarea și fără zidirea unui anumit edificiu sau clădire.

Gândul sau ideea aceasta a fost luată în seamă, cu toate că mai erau mulți, cari nu erau pentru acest lucru. Vedeți d-voastră, cum e în lume: mulți oameni, multe păreri! Și de multe-ori e bine așa, dacă cei de păreri contrare sunt conduși numai și numai de gândul de a face binele, dar nu de acela numai pe a zădărnici sau strica lucrului odată început și pus în lucrare.

Și ca și „Asociațiunea” așa și aceasta „Societate pentru fond de teatru român” vieța sa și-o arăta prin adunările sale generale, cari acum începură — spre durerea celor dornici de înaintare — a nu se mai ținea. Acesta era un semn rău, că unde nu-i mișcare nu-i nici viață și apoi unde nu-i viață, acolo înceată orice lucrare.

Inimile cele odată învăpăiate acum începură a se mai răci. Stăturăm în largul drumului. Unii erau pentru continuare, adică să mergem înainte, alții, și cei mai mulți, — că de aceea totdeauna se află destui, — erau pentru întreprinderea lucrului mai departe pe aceasta cale, că tot nu o s'ajungem noi la nimic. Lucrul sta acum cumpănă.

În aceasta stare nehotărâtă, tot începătorul lucrului, părintele Societății, președintele Iosif Vulcan a mutat societatea dela Oradea-Mare la Brașov, cu gândul să se pună din nou pe lucru cu mai mare putere, cu și

NOVÁK JÁNOS
MAGAZIN DE MODĂ
pentru Dame și Domni. Făgăraș.

A sosit

NOUTĂȚILE pentru SAISONUL
de toamnă și iarnă. **PĂLĂRII**
pentru dame cu prețuri reduse.

mai multă râvnă. Și nici nu s'a înșelat.

Cu aceasta schimbare s'a început o nouă și mai rodnică lucrare.

Și ca să ia lucrul altă față, i-s'a dat și altă întorsătură. S'a părăsit de deocamdată ideea „zidirii edificiului teatrului” și sau început lucrările de lipsă pentru „înființarea viitorului teatru românesc” a aceluia teatru, care să nu fie legat de un anumit loc, ci să se dea reprezentățiuni teatrale, unde va cere lipsa și unde să vor afla și persoane potrivite, diletanți, până-ce vom ajunge să avem anume **persoane pregătite spre scopul acela: actori-artiști.**

Aceasta pornire s'a început cam pe la anul 1903 și de atunci lucrul din nou a apucat pe calea cea bună a sa.

Adunările generale ale societății din nou au început a se ține și Societatea a da prin aceasta iară semne de viață.

Reuniune de misiuni.

Sinodul arhidiecezan ținut în Blaj în 22—23 Noiembrie 1906 a decis înființarea unei „Reuniuni de misiuni sfinte”, cu scopul „ca membrii ei (preoți gr. cat.) pre lângă sfințirea lor și împlinirea cu conștiință dreaptă a datorințelor împreunate cu oficiul lor, să folosească o parte de timp pentru promovarea și ținerea misiunilor sfinte populare.” Reuniunea aceasta și-a ținut adunarea generală în 22—24 Sept. a. c. în Blaj sub președintele canonicului metropolitan Dr. I. Marcu.

Ca să-și poată face și cetitorii noștri idee despre însemnătatea cea mare a acestei tinere Reuniuni, vom spune, ce sunt misiunile populare.

Misiunile populare sunt niște frumoase deprinderi creștinești, cari de mult s'au introdus în biserica catolică apusană și au fost introduse și la noi de preoții greco-catolici din Cluj înainte cu 6 ani și acum au fost introduse oficios în biserica românească unită.

Mai mulți preoți, sub conducerea unui preot destoinic și priceput în ținerea acestor fel de deprinderi, merg în o parohie și în decurs de 2—3 zile, sau și mai multe, țin slujbe, predică și spovedesc pe credincioșii din aceea comună și pe ceice vin din jur. Cu aceste ocazii, fiecare preot îndeplinește aceea, la ce să pricepe mai bine. Cel ce știe sluji frumos și evlavios — slujește, cel ce e bun predicator — predică, iar cei ce știu să spovedească bine ascultă spovedirile. În predici să ține în vedere starea religioasă a poporului și să stăruiește mult asupra păcatelor mai îndatinate în părțile unde se țin misiunile. Mai departe i să spune omului, pentru ce e făcut pe pământ și ce îl așteaptă după viața pământească. După ce în forma aceasta e luminat poporul, vine rândul spovedirei. Preoții, cari spovedesc, stăruiesc asupra fiecărui păcat, îi arată mărimea, greutatea și urmările cele rele, și apoi arată omului, cum să poate scăpa de stăpânirea aceluia păcat. După aceasta urmează s. Cuminicare.

Ori cine poate să se gândească, cât de bune urmări pot avea astfel de deprinderi creștinești asupra poporului, — dar și asupra preoților.

Înainte de ținerea misiunilor, preoții, cari lucră la ținerea lor, trebuie să țină între ei astfel de deprinderi și să se spovedească, ca așa bine pregătiți să se apuce de misiunile populare.

Din aceste să poate vedea, cât de bine a lucrat sinodul amintit, când a decis înființarea Reuniunii de misiuni și prin aceasta a introdus misiunile în mod oficios în biserica unită.

Cum am pomenit, Reuniunea aceasta și-a ținut adunarea în 22—24 Septembrie a.

c. și au luat parte preste 60 preoți din toate părțile arhidiecezei.

Adunarea, conform statutelor reuniunii a fost împreună cu deprinderi spirituale pentru preoții adunați cari deprinderi s'au ținut în 22 și 23 Sept. iar în 24 Septembrie s'a ținut adunarea generală propriu zisă. La adunare precum și la deprinderile spirituale a luat parte și Escelența Sa Metropolitanul Victor care a dăruit fondului Reuniunii 1000 (una mie) coroane.

Reuniunea de misiuni ar fi bine venită și în părțile noastre. Beția, multele procese și concubințele deoparte, slujba neagră, pravila, păcălia și alte boale sufletești tot așa de urâte ca și acestea de altă parte, de mult își așteaptă doftorii lor și credem, că doftorii aceștia ni-i va trimite Reuniunea de misiuni.

P.

ȘCOALĂ ȘI ÎNVĂȚĂTORI.

O mare încercătură e pe capul bieților învățători, că ajuns'au în așa un hal, încât nu știu ce să mai și facă: **cari cărți să le introducă în școale și cari să le scoată din școale?**

Aceasta încercătură nu zăpăcește numai pe învățători și cu aceștia și pe sermanii copilași de școală, dar cauzează sau face și părinților de mulțori cheltuieli zadarnice, fără de cari ar fi putut se fie scutiți, dacă învățătorii erau ceva mai prevăzători.

A schimba cărțile de școală într'una din an în an după suflarea fie-cărui vântuleț, e un lucru și neplăcut și păgubitor totodată, ceea-ce reprobăm cu toată puterea, căci prin aceea nu numai că să ajută la progres, ci din contră i să pune pedeci de tot simțitoare și jignitoare, ce trebuie încunjurat cu toată stăruința și hotărârea.

Bine ar fi, dacă autoritățile noastre bisericesti de ambele confesiuni ar face cele de lipsă în aceasta privință.

FOITA.

Doină.

„Redacției.”

Doină mândră, românească
Tremurare spre avânt,
Câtă jale nu'nfiripă
Mlădierea-ți pe pământ!

Să'nvârtoașe'n răsvrătire,
Inima Pa ta oftare,
Când pătrunde adânc de suflet
Legănata ta cântare!

Codrii muți, poteci pierdute
Să desfată de vieată,
Când răsună glas de fluier
În a dimineții ceață.

Pluguri oțelite, valuri,
Scurmă glia chinuită,
Alintate de duiosa
Doină re'ntinerită.

La strigarea ei de mamă
Jalnică și 'nduioșată,
Învărațit îți pare plugul
Și câmpia fermecată...

Unde 'n unde să îngână
Clopotele în pădure
Cu oftarea de fecioară
În adânc de zări azure...

Ș'a ei trăgănare'n vaier,
Îndărătnic vrea s'oprească
Tânguirea răsvrătită
Pe câmpia românească!

Aur. Don.

Lui O. Goga.

Frumoasă'i cântarea, ce-o cânti tu mereu,
Dar jalnică uneori pare,
Că neamul întreg suspină și geme
În vuetul strunelor tale.
Din sulete-ai smuls tu durerea și-ai pus-o
În mult iscusitele-ți strune,
Și-apoi cu arcușul măestru ne-ai scos
Durerea-ne 'ntreagă la lume.

Măreața natură la cântecul tău
Din somnu-i cel lin să deșteaptă
Voinicii s'adună din munți și din văi
Și ducele lor și-l așteaptă;
Din negura vremii trezise-va iarăși
La cântul tău gloria veche
Și iarăși pe viață și moarte-or lupta
Eroii cei fără păreche!!!

Veni-va, el mândru, călare pe smeul
Ce mănă cu gura jărătic,
Ce aprig, ca crivețul iernii va trece
Prin gloata dujmană... sălbatic!
În valuri porni-vor vitejii flăcăi
Ai neamului brav ței Sfântul
Sub greaua povară a pasului lor,
Să-și tremure adâncu-i pământul...

Ce mândre icoane, din neguri de vremi
În mintea mea tainic să 'ncheagă!
Și visuri mărețe mă 'ncunjur de-mi uit
De cruda dure-ne 'ntreagă!
Dar până atuncea veacuri vor trece—
Mi 'ntorc obositele gene
Spre crudul prezent, și-alătura-ți plâng
Poete al vremii eterne.

Cu tine plâng munții și văile, plâng
În murmur isvoarele toate,
Suspină cu jale în șuer prelung
La cântul tău vântul de noapte,
Și stelele mersu-și opresc ascultând
Cântarea ta lungă de jale,
Ce-i smulsă din liră-ți, e doina eternă
Cântarea cântărilor tale.

Iovu.

Până la ajungerea unei uniformități, că adevărat: să fie toți învățătorii în clar cu lucrul și conduși de același plan de lucrare.

Reuniunea învățătorilor Selăgen. a crezut de bine a hotărâ prin concludere în adunarea sa generală din ăstan, ținută în comuna Băsești, cu privire la folosirea cărților de școală și a recomandând următoarele cărți:

I. Pentru studiul religiunii, Catechismul mic și de mijloc, cari cred că sunt într-o formă la toate librăriile. Cel mic nu e neapărat de lipsă în mâna elevilor, căci îl pot învăța și numai verbal și o clasă de la cealaltă, pentru catech. mare nu dispunem de timp, dar trebuie să-l suplینim prin Istoria și biblia de Gavril Pop, Blaj. Alt-cum acest studiu principal aparține la sfera dlor caticheti.

II. Pentru limba română sunt acomodate firei copiilor manualele așa numite: „De mai mulți prietini ai școlii”. Sunt 3 manuale Abc, a Doua, și a Treia carte. — Aceasta din urmă are 345 pagini, este acomodată pentru cl. mai înalte și repetiționale. Se află la librăria Ciurcu, Brașov. Tot pentru limba română sunt bune și ale d. Muntean—Solomon de Blaj, conținând piese destule și pe anul al doilea, dar limbajul este mai greu, mai ales pentru școlile din ținutul Selagiului. Gramatica nu e neapărat de lipsă, destul e o propunere bună, practică, exerciții și reguli scrise pe caete.

III. Limba maghiară se propune din foarte multe soiuri de cărți, unii dintre colegi folosesc cărți pur maghiare, dar noi cu asta nu consimțim, din punct de vedere pedagogic, căci dacă voim să învăța cu temei, trebuie să ne precepă elevii, iar asta mai bine o pot din manuale cu text în ambele limbi, exemplul mai recent e cartea de cetire — scrisă la porunca înaltului Ministru de E. Benedek redactorele foaiei învățătorilor.

Conform acestei convingere: am aflat

de bune manualele de Goldiş—Kooş. Cartea I. și a II-a, tot la Ciurcu, Brașov. Pentru conversare a lui V. Groó. Tot pentru acestui pe care inspectoratele pun mare pond, sunt bune manuale de I. Vuia, două cărți împărțite după cl. Tot de I. Vuia sunt: Computul, iar în două cărți tot după clasă, conținând și Geometria. Apoi Fizica cu chemia și Istoria naturală, cari toate se află la tipografia diecezană din Arad.

Observare că manualele amintite sunt aprobate.

Geografia și Istoria patriei cu textul român-maghiar de Bojan—Ille, cine odată le-a probat nu va dori a le schimba cu alte studii de acest soi. Aceste să vând în Șimleu la tipografia „Victoria”.

Ar fi un mare avantaj să ajungem la uniformă, barem într'un comitat, ceea ce țineste și insp. regește pretinzând chiar acum conspectul cărților.

Asta cauză importantă s'a pertractat în câțva și la conferința capilor bisericești în Blaj și numai atunci s'ar lua învățământul un avantaj imbucurător, dacă superioritatea conf. competentă în înțelegere cu factorii din ministeriu, ne-ar designa cărțile, ar compune împărțirea materialului din ambele limbi oficios și legal, asemenea și folosirea timpului, respective ordul oarelor, ca se nu fie siliți ale face învățătorii, care cum li convine, ci atunci am avea un îndreptar practic, o călăuză, dela care n'ar fi permis a ne abate nici într'o parte, ci ne-ar fi arătate datorințele, ce avem atât cătră stat, cât și cătră confesiune, pe cari ne-am sili ale implini cu conștiință.

Atrage m și noi atențiunea Onor. noastre superiorități bisericești-școlare de a scoate din încreștatura acesta școlile și învățătorii noștri, ca se nu oarbece unul în dreapta altul în stânga în paguba învățământului, ci fie carele să știe ce are de a face și după ce plan are a merge și a lucra.

Centenariul „Șaguna”.

Programa

festivităților din incidentul aniversării de 100 ani dela nașterea marelui metropolit Andreiu Baron de Șaguna.

Duminecă în 4/17 Oct. 1909.

Dimineața la oarele 9 sfânta liturgie în biserica catedrală, împreună cu parastas pentru odihna sufletului răposatului metropolit și cuvântare ocazională.

În aceea zi seara ședință festivă aranjată de elevii seminarului archidiecezan Andreian.

Luni în 5/18 Oct. 1909.

În Reșinariu sfânta liturgie, în biserica cea mare, parastas pentru odihna sufletului răposatului metropolit, și cuvântare ocazională.

Tot acolo desvălirea bustului fericitului metropolit.

Sfânta liturgie se va începe la oarele 9 și jum. a. m.

La oarele 1 după amezai masă comună.

Amănunte, în privința orientării și înlesnirii publicului pentru participare la festivități, vor urma din partea comisiunilor instituite pentru aranjarea festivităților.

Sibiu, 17/30 Sept. 1909.

Comisiunea consistorului metropolitan:

Dr. Harion Pușcariu,
archim., vicar arhiepiscopesc.

Parteniu Cosma. Dr. Eusebiu R. Roșca
Mateiu Voilean Nicolae Ivan.

NOU TĂȚI.

Invitare la abonament:

pe anul acesta va fi . . . 4 cor. — f.
pe jumătate de an . . . 2 c. 50 fil.

Pentru România și străinătate:

pe acest an va fi 10 cor.
— Un număr 8 filleri. —

Încă un mormânt.

„Clco”.

Sălciile triste își despletesc crângile de frunzele galbene de aur. . . le așează pe aripile vântului tomnatic — și le trimit în alte lumi! . . . Un prelung vaet de durere, e legănatul plutele din grădina ce-și îndoaie brațele goale, în o rugăciune — spre a implora ceriului îndurare. . .

Nori grei să frământă gata de a începe o luptă încrucișată și nebună în înălțimile negre. . .

Clopoțele din turnu bisericești din deal sună, în mijlocul furtunii ca ceva hodorogit și neplăcut. . .

Prin curte. . . pușorii întinzând aripile, fug spăriați în toate părțile, ca alungați de ulii. . . și până le deschid ușa grajdului împletit din nuele, până i adun unu de unu, ochii îmi ard ca de scânteii de foc. . . căci vântul într'o horă năpraznică, învârtește frunzele uscate și nășipu din curte, apoi le isbește de mine — răsând într'o șuerătură pe lângă urechile mele. . . de îi fug din cale! . . .

E o prăpăstie. . . și în valurile mari de colb, — se rostogolesc petrele de pe drum!

Mugetul vitelor îmi pare un plâns înecat, fără de lacrimi. . . Boii închid ochii lor mari și blânzi și stau nemișcați pe mijlocul drumului de țară. Numai purceleșii sbierând, aleargă de-alungul ulițelor întunecat e într'un negru sur.

Stau și privesc la porțița grădinei. . . cum să leagănă în țâțâni, scârțâind c'un vaet neplăcut. . . Cum în fereastră îmi bat frunzele uscate ale nucului de lângă casă. . . cu nește oase din cimiteriu! . . .

În chilie e un aer înădușit. . . plin de răceala umezită de toamnă ce se furișează prin crepătura ușii.

Într'o stare nepăsătoare, aștept sfârșitul. . . Și iată că de-odată, în o repeziune neașteptată. . . picuri mari și deși de ploae udă pământul, crepat de sete. . .

Vântul fluturându-și pletele sboară răsfățat, ca un flăcău încrezut — spre pădurea de ploi, și să lasă răsleț pe patul moale din frunzele galbene, așteptând sositrea zânei fermecate, care din înălțimile nopții, cu razele-i reci, aurii, să va juca cu buclele lui încălcite. . .

Vremea s'o liniștit, doar plutele mai șoptesc. . . pe când ploaia cade rară formând mici ochiuri de bălți prin curte și pe cărările grădinei.

Soarele să desvălește, și cu ochii lui

strălucitori să uită de după un nor plumburiu, spintecat, ca să vadă ce se mai petrece pe pământ! Iar în razele lui slabe tomnatic se reflectează picuri străvăzători de ploaie și joacă pe luciul băltoacelor ca mii de licurici — împodobiți cu diamant. . .

E așa de frumoasă o ivire de soare după o întunecime furtunoasă!!

Sus la deal în cimiteriu — stă o femeie înaltă și slabă, cu ochii plânși și senini. . . și lângă un mormânt aprinde o candle. Iar pe sub luncă — pe drumul încercat de tină. . . nește juncani slabi și împleteciți, trag un car, cu un braț de fân în coș. . . Cu biciu pus pe umăr, cu capu plecat în jos. . . calcă un om micuț, și ploat până la oase, după el.

* * *

Simioane. . . măi Simioane, unde fugi ca un smintit, măi?!

— Să aduc pe masa dela Lia ei!

— Tot ești tu prost măi Simioane!

— Taci și nu mă ținea de a flecări cu tine, să vede că îți vine iar să cicălești calicie. Tu nu ști că Toaderu Tuși zace mort trăznit, în caru lui Arghiluş piticul!?

— Mare lucru și nemai pomenit mă pela noi. . . Zău! iacă merg cu tine — lean spune-mi cum o fost? Mare minune,

— **Adunarea generală a Asoțiațiunei pentru literatura română și cultura poporului român.** În Sibiu s'a ținut, în zilele acestea adunarea generală a Asociațiunei, având un succes splendid. Oaspeți distinși au sosit din toate părțile țării precum și de preste munți. La seara de cunoștință oaspeții au fost binevențați prin rostul asesorului N. Ivan. La serviciul divin oficiat Marți în catedrală asesorul Dr. Cristea a ținut o frumoasă predică despre limba națională, iar dela catedrală publicul a plecat spre palatul Asociațiunei unde s'a ținut ședință, sub prezidiul prof. Andreiu Bârseanu, fiind prezent și Ex. Sa. Domnul Arhiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu. Presidiul a făcut precuvântarea fostului prezidinte Dr. Alexandru Mocioni, iar preotul Agârbiceanu o cetit o conferință. La 1 oară s'a ținut banchet animat, împreună cu toate frumoase. Au tostat dl Bârseanu pentru Majestatea Sa, Dl George Pop de Băsești pentru comitetul Asociațiunei, Ivan pentru autorități, Lemeny pentru presa națională, Goga pentru oaspeții din România răspunzându-i Dl Mincescu deputat de Argeș. Banchetul s'a încheiat cu nește satire actuale de cunoscutul satiric Domnul Ermil Borcia. Mai pe larg în nrul proxim.

— **Centenariul „Șaguna”.** Comisiunea instituită pentru încvartirarea oaspeților cari doresc să participe la serbările din 4/17 și 5/18 a lunei curente, ce se vor aranja întru amintirea marelui arhieru Andreiu aduce pe aceasta cale la cunoștința celor interesați, că cei ce doresc să fie încvartirați la hotel (Împăratul Romanilor, Bonfert, Mihaile, Schmidt și Barbu să se pună în legătură directă cu hotelierii, iar cei ce doresc a locui la particulari, să se adreseze înaintede sosire la dl Romulus Perian, funcționar consistorial în Sibiu.

— **O prețioasă propunere la Asociație.** Se scrie: dl Dr. Dionisie Stoica, șef-redactorul „Gazetei de Duminecă” din Șimleu, la adunarea generală a Asociați-

nei a fă cut o propunere de mare preț, de cuprinsul următor: Asociația să sistematizeze succesiv posturi de secretari salarizați în despărțămintele sale. Primită aceasta propunere, care — precum suntem informați — e bine studiată din toate punctele de vedere, va însemna un mare progres în viața Asociațiunei.

— **Distincțiune.** Din incidentul sau prilejul aniversării centenarului fericitului arhiepiscop și Metropolit A. baron de Șaguna, Ex. Sa I. P. Sf. Domn Arhiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu, a binevoit a distinge pe câțiva preoți harnici cu brâu roșu. Astfel a fost împărțit de aceasta cu deosebită onoare și Onoratul paroch D-l Nicolae Aron din comuna Galați (c. Făgăraș), comunicându-i-se P. On. D. protopresbiter al Făgărașului și motivarea acestei distincții prin următorul act presidial:

Consistoriul Arhiepiscopiei ort. rom. a Transilvaniei. Nr. 11.383. Pres. Prea Onor. Domnule Protopresbiter! Când congresul nostru național-bisericesc din 1906 a dispus în 4 Octombrie a. c. serbarea centenariului nașterii fericitului nostru părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andreiu baron de Șaguna, a făcut aceasta din grațitudine și recunoștință număroaselor lui merite și binefaceri închinat bisericeii noastre. — Voind noi a ridica însemnătatea acelei serbări evlavioase și prin recunoașterea modestelor merite ale unor preoți ai noștri, și așa având în vedere, că parohul nostru Nicolae Aron din Galați de 25 de ani servește cu demnitate la altarul Domnului, și că prelungă aceasta a mai servit 5 ani ca învățător și 24 de ani ca catihet, fără plată, la școalele din Făgăraș, având în vedere, că timp de 20 de ani a condus reuniunea învățătoarească în calitate de președinte ales de acea; având în vedere, că dânsul împreună cu învățătorul Berescu din Făgăraș

a compus opșorul ce cuprinde învățătura religiunei în școalele elementare, aprobat și de Consistoriu sub Nr. 883—1893; având în vedere, că în urma apelului nostru din 4 Martie 1903 Nr. 2142, a scris Monografia comunei Galați, bine apreciată și de alți literați; având în vedere frumoasele lui vorbiri, ținute în conferințele preoțești, publicate și în jurnale; având în vedere, că a înființat unele funduri bisericești și filantropice în parohia sa; având în vedere și stăruințele sale la repararea bisericeii și la pictura iconostasului; și în fine având în vedere cuvintele sfântului apostol Pavel »că: preoți cei meritați, de indoită cinste să se învrednicească«. aflăm de bine pe sus numitul nostru paroh Nicolae Aron, al distinge cu îndreptățirea de a purta brâu roșu. — Cea-ce aducându-ți și P. O. D-tale la cunoștință, Te poțim a publica aceasta la ocaziunea întrunirii, și scaunului protopresbiterial al Făgărașului, cu a dausul, că distinsului i-s'a adus aceasta la cunoștință de aici. — Sibiu, în 25 Septembrie 1909. Ioan Meșianu m. p. arhiepiscop și metropolit. — Cratulăm și noi părintelui Nicolae Aron pentru preainaltă distincțiune de care s'a învrednicit, și dorim, ca atari lucruri frumoase să auzim despre cât mai mulți preoți de ai noștri, ca să putem scoate la iveală și adevărata vrednicie!

— **Serbarea centenară a marelui Șaguna în Făgăraș.** Conform ordinului mai înalt bisericesc gr. or. în toate comunele noastre se va serba Duminecă în 4 Oct. v. a. c. amintirea marelui Arhieru Andreiu baron de Șaguna, care serbare însă aici silită de împrejurări a trebuit să o serbeze deja în Dumineca trecută, în 27 Sept. La serviciul divin a luat parte în corpore tinerimea română școlară gr. or. dela toate școalele din loc, împreună cu parochienii, după serviciu divin s'a cetit pastorală ocazională a Ex. Sale Metropolitului Ioan, iar corul studenților a întonat cântarea „La mormântul Marelui Andreiu”. — După ameazi s'a făcut o excursiune în pădurea Galațului

zău, mare, frate — un puiu de copil ca ăla!

Vălturând din mâni — cu fețele desfigurare, cu hainele lipite de corp, să scutură ca într'un feliu de friguri, de toamnă și de frică... Par nește luptători biruiți.

— Da tată-to ce zice?!

Ce să zică el. — Stă înlemnit — lângă mort, cu ochii tulburați, smulgându-și părul ca un smintit. Și vorbește cătră Toderică ca și când ar fi viu și l'ar pricepe:

„Dragu tatii... Toderică... școală-te... fătu meu — să mergem în pădure Măi Toderică — nu mă auzi... măi puiu tatii!?”

Păcatele lui îl bat așa din senin, dar îl bat rău! Uite am auzit eu așa cu o ureche dela unu și altu... dar măi mult din blăstămurile buniceii, măi Simioane! că acum vre-o 20 ani, i-o îmbătat cu momeli capu mamei, mai pe urmă bătându-o ca pe o vită, o târât-o pe drum. chiar pe cărarea „holburei” unde a trăznit pe Toader săracu! Iar mama purtându-mă pe mine de mână, îmi îngâna cuvinte iubitoare și pline de durere, îmi lua capul meu micuț și mi-l alipea de sânul ei vânat... blăstămând pe cineva. Desperată și lăsând după urma ei șiroaie de lacrimi... cu pasul încet și greoiu, ne-am apropiat de Olt... Și zice că veneau valurile lui mari-globoase... spumegând, ca bălaurii turbați de mânie... Și noi stam pe malul apei!...

Mama era gata cu ori ce... avea să mai zică un singur „Tatăl nostru” — ca apoi să mă arunce pe mine, să se scuture ca de un păcat rușinos — și apoi să-și ia avânt cu ochii turbați sbierând ca o leoaică după puiu pierduți, spre valurile amenințătoare... Să mă prindă în brațe și așa înclăștând în brațe, trupul meu de copil nevinovat... să nu mă mai lase, să se sbată cu chinurile morții îngrozitoare... dar să simtă răcindu-i inima ființei ruptă din sufletul ei la sânul-i desvilit!

Satul rămase departe, numai soarele venia urmărind și el calea spre apus... iar din pădurea cu plopi rari — un om de vre-o 30 de ani își iutea pasul și venia la timp. O prins pe mama de mână și s'o uitat în ochii ei plecați și plânși — i-o spus cu vorba lui liniștită „să nu fie copilă că el o iubea de mult, o știe ea bine, azi să fie femeiea lui — de vrea! M'a luat pe mine în brațe și apucând în mâinile lui mari mâna mamei ne-am dus în căsuța de lângă marginea dealului. Era păzitoriu pădurii. Și pe cănele lui alb cu lâna ca de oaie, mă punea călare, apoi își indesa mustețele lui stufoase, sărutând obrăjorii mei rumeni și grăsulii!...

Ce te uiți așa, crezi că am fost tot așa de prăpădit în viața mea?!

Nu, mă! Zice că eram frumos ca un inger când eram copilul mic al pădurei...

— Și măi frate Simioane, zău, că îmi pare rău de nenorocu, ce o dat peste capul tatălui meu rupt cu păcate!

Vine uite. gândești, că o scăpat din foc — mătușa ta coboară din cimiterul dela Lia!...

— Du-te cu Dzeu dragă vere!

Și feciorii slab și galben ca format din ceară, merge repede pe cărarușă ce ducea în pădure.

Părea de astă dată... un om care a trăit o viață plină de năcazuri... care o trecut gustând din toate amărăciunile unei vieți morboase.

Frunzele fluturau în aer cu o șoaptă de moarte... iar răceala și amurgul sări brumos aduarea fiori reci înghețați...

În casă era tăcere, numai flacăra luminelor mai fluturau, și produceau umbre prin colțurile odăii... Mortul legat cu o năframă albă, pe sub barbă, acoperit cu fochiolul morții, cu ochii lui negri sticloși, privea țântă la durerea nemărginită... la zdrobirea și frângerea sufletului — alinat în corpul acel lung și slab de femeie. Cu glasul pițigșiat și o văitătură de copil înfășat, li cânta în bocetele îndate la priveghiu în mijlocul nopți!

la care deasemenea au luat parte întreaga tinerimea dela școalele medii și elementare și aceasta escursinne a reușit foarte bine! E de regretat însă, că deși acest program a fost adus la cunoștință credincioșilor parochieni în biserică, cu toate acestea nu s'a găsit între credincioșii noștri gr. or. din nici un rang cari să serbeze și pe calea aceasta memoria marelui Șaguna și să încurageze tinerimea noastră școlară dela care va depinde în curând viitorul neamului român. S'au găsit totuși un singur meseriaș și câțiva români gr. cat. credincioși, cari au aflat de vrednic, de a lua parte la aceasta escursiune, dând astfel din partea lor tributul recunoștinței, față de memoria mar. Șaguna.

— **Noul rang al soției Moștenitorului de tron**, Din Viena vine știrea că Monarchul a ridicat la rangul de »Alteța Doamnă« pe principesa Sofia Hohenberg, augusta soție a arhiducelui Moștenitor Francisc Ferdinand.

— † **Ciril Deac** vicarul Năsăudului a încetat din viață în 6 Oct. Prin moartea neașteptată a vicarului Deac poporul nostru și îndeosebi Românii din ținutul Năsăudului sufer o mare pierdere, care o simțim cu atât mai greu chiar în zilele acestea, când numărul bărbaților noștri integri și devotați intereselor neamului devine tot mai mic, iar vremurile tot mai grele. Fiu credincios al neamului său vicarul Ciril Deac a stat în primele rânduri ale luptei pentru limbă și lege și a apărut cu bărbăție la toate ocaziunile drepturile și interesele poporului românesc. — Fie-i memoria binecuvântată!

— **Curs pentru eleve externe în Internatul Orfelinat.** Pentru ca să se poată folosi și elevele de școală de menaj și industrie casnică a Reuniunii femeilor române din Brașov, comitetul a hotărât să deschidă un curs pentru domnișoarele care ar dori să învețe țesutul, croitul și menajul în aceasta școală. Taxa lunară este numai de 12 cor, lunar cu obligământul de cel puțin 6 luni de învățământ, semi-interne

În tindă la o masă să aud glasuri răgușite de bărbați beți și somnuroși...

„Pune craiu, Niculae... ba tuz de verde măi Gerilă!”

— Băbele frământă colacii și pregătesc mâncările pentru pomana mortului...

Și tatăl său... stă aplecat pe copârșeu, cu pumnii încheștați, blăstămându-și soarta. Ochii îi scânteiază de desperare și din ei curg boabe de lacrimi arse, pe fața schimbată și rece,.... albă.... a lui Toderică.....

„Ce-am făcut... păcatele mele... mă bat,.... păcatele mele!...”

O văd trecând adesea pe dinaintea casei noastre — de un lung pustiu de vreme.

E vecinic cu ochii plânși... dar senini, apoi când soarele e apus, o licărire... un ochiu de pază, e candela aprinsă de femeea lungă, — la două morminte...

care doresc să ia prânzul în internat plătește o taxă lunară de 28 coroane. Doritorii să se adreseze la președinta Reuniunii, Maria B. Baiulescu, Villa Kertsch, deoarece elevele se primesc numai în număr restrâns.

— **Convocare.** Se aduce la cunoștință publică, că adunarea a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se va ține în *11 24 Octomvrie* a. c. la oarele 2 p. m. în comuna *Checiaromână* cu următoarea ordine de zi: 1. Cuvânt de deschidere al directorului despărțământului. 2. Raportul comitetului cercual. 3. Rațiociniul casierului pe anul 1908. 4. Crearea bugetului pe anul 1909. 5. Disertații și eventuale prelegeri publice. 6. Propuneri conform §-lui 42 al statutelor. 7. Închiderea adunării. Invităm deci pe toți membrii »Asociațiunii« și întreg poporul român la aceasta adunare. — Pentru comitetul despărțământului: Toracul mic, la 5 Oct. st. n. 1909. *V. Petrovici* director. *Dr. P. Obadeanu* notar.

— **Bursieri ai fundației lui Gozdu** sunt anul acesta precum suntem informați 188 tineri studenți. Anul acesta s'asporit numărul lor cu 17. Peste 10 ani binefacerile fundației se vor revărsa și asupra clericilor, pedagogilor și meseriașilor.

— **Sentința în procesul de înaltă trădare în Zagreb.** În 5 Octomvrie n. la oara 8, s'au pronunțat sentința de înaltă trădare din Zagreb. Frații Pribicevics au fost condamnați la 12 ani temniță grea. 22 acuzați au fost achitați. Ceilalți acuzați au fost condamnați la 4—7 ani închisoare. După pronunțarea sentinței s'a dat cetirei motivarea acestei sentințe, care a durat până la oarele 1 d. a.

— **Dnul Ioan Roșiu** cunoscut tiner scriitor, a luat licența cu bun succes în teologie la universitatea din Budapesta.

— **Stânca »Detunată«**, de lângă Abrud, era să ajungă în mâinile statului. Avem următoarele informații în chestie, luate la fața locului: Stânca »Detunată« aparținut totdeauna comunei politice Bucium. În 1883, când s'a făcut segregarea proprietății foștilor iobagi de posesiunea erarială, comuna urbarială Bucium a dat în schimb erariului unele realități din jurul stânței. Pe baza aceasta erariul și-a format drept de posesiune asupra stânței, pe care intenționa a o închide în fața vizitatorilor și a o concede numai în schimbul unei taxe. Petema aceasta s'a pornit proces între erar și comuna politică (românească) Bucium. Procesul mulțumită dlui avocat din Abrud dr. George David, a fost câștigat, la prima instanță de comuna Bucium.

— **»Grăunțul«** este numele unei noi tovarășii de consum, înființată de curând în comuna Șulumber, în apropierea Agnitei sub prezidinta dlui preot local Mihail Păcală. Precum suntem informați, să fac pașii necesari de a să înființa în legătură cu

aceasta tovarășie o bancă Raiffeisen și o societate pentru valorarea produselor economice. Luăm cu bucurie notă de asemenea nizuințe, singure menite, în aceste vremuri grele a ne întări culturalicește și materialicește.

— **Zelul Făgărașului pentru »Asociațiune«**. La pag. 263 din numărul ultim al organului Asociațiunii »Transilvania« cetim o notiță prea puțin măgulitoare pentru noi, ca adevărat: »Despărțământul Făgăraș n'a desfășurat nici o activitate de mai mulți ani«. — Tare dureros! Ar fi timpul suprem, ca să părăsim aceasta totală indiferență față de acest așezământ scump, contribuind și noi după puterile noastre la înaintarea culturii naționale.

— **Carte oprită.** În Nrul cel mai nou al foaiei învățătorilor (Néptanitók Lapja) cetim, că părinteasca noastră oblăduire a oprit din toate școalele Ungariei cartea intitulată: »Istoria patriei« și elemente din istoria universală tractată după metoda biografic în două cursuri concentrice pentru școalele populare. Edițiunea VI. prevăzută de Ioan Dariu. Editura librăriei Ciurcu Brassó 1908, atât edițiile anterioare cât și cele ulterioare.

— † **George Moceanu**, fost profesor de gimnastică în București, a reposat în zilele trecute. Era de origine din părțile someșane. Născut în Orman, satul nașterii episcopului Bobb (comit. Solnok-Dobăca) din părinți țerani, Moceanu a învățat la școalele catolice din Dej, Gherla și Cluj, unde pretutindeni avu conflicte cu conșcolarii săi, fiindcă nu le suferi însulte la adresa neamului său. În Cluj trebui să părăsească gimnaziul fiind în cl. VIII, 1858—9 pentru că bătu aspru pe un coleg ungur, care înjură pe lancu. Era excelent gimnastic și dansator; jocurile românești le făcea cu artă. Astfel s'a dedicat scenei teatrale. A pășit pe scena teatrului din Budapesta, apoi în 1860 a trecut în România unde fu numit profesor de gimnastică la liceul Mateiu Basarab, apoi la s. Sava și la școala normală. El a fost așa zicând întemeietorul gimnasticii în școalele din România, și propagatorul dansurilor naționale din Ardeal »Călușorul« și »Bătuta«.

»Pe acest teren al educațiunii fizice și naționale — zice colegul său prof. Borogovanu, în »Gazeta« — regretatul măestru Moceanu, se poate asemui fără greș cu marii dascăli cari au pus temelii României de azi. Precum nemuritorul Lazar introduce limba strămoșească în școala grecoizată a țerii, precum bătrânii Maiorescu, Laurian, și alții, organizează școala românească, astfel George Moceanu introduce și organizează gimnastica și jocurile naționale în școala și viața socială a Țării«. Dar nu numai în România, ci peste tot pământul a purtat Moceanu întovărășit de Veleșcu, frumșeta jocurilor noastre naționale, dovedind o râvnă pasionată de idealist. În capitalele Europene, peste ocean în Ame-

Depoul general: al adevăratelor MAȘINI de cusut SINGER

se vând cu cele mai avantajoase prețuri în rate lunare, pre lângă garanție îndelungată. Instrucție gratuită la cusutul mașinei, a broderiei, ca: netedă, rotund, azur, aplicație, congre, spaniol, smyrna etc. etc.

Atelier mechanic de construcție și reparaturi dela cele mai gingașe puști, mașini de cusut și biciclete.

Articli de construcție pentru arme, mașini de cusut și biciclete, în mare alegere.

Făgăraș,

Ulița Becleanuui 4.

SÁRKÖZY JÓZSEF,
montator de arme, mașini și mecanic

rica, ba chiar și prin Asia, a adus vestea Românilor și jocurile lor, realizându-și dorința exprimată așa de caprițios în cuvântul său:

...Să joc bătuta
La Calcuta!

— **Explozia unui obuz.** Din Focșani se anunță, că la forturile grupului 12, lângă comuna Jorești, ale regimentului 1 cetate, s'a produs în izlele trecute o groasă explozie. Pe când mai mulți soldați voiau să introducă un sac cu prav în țeava tunului, aceasta fiind încălzită a aprins pulberea, care a făcut explozie. Au fost omorâți 6 soldați și 2 răniți. Toți acești soldați se aflau în cupolă, când s'a produs explozia.

— **Mort de foame în scorbura unui copac.** Moșierul Griffith din Londra a căzut victima unui accident îngrozitor. Griffith se ridicase pe un stejar spre a ridica un cuib de bufnițe, el a căzut însă în scorbura copacului și a murit de foame. Cadavrul lui s'a descoperit abea acum, grație unei întâmplări.

ECONOMIE.

Să nu mai lășăm ogor!

Frații plugari știu, că în ogor grâul de obicei isbutese bine. De aceea și în morțiș la el, și a treia parte a locurilor de arat o lasă an de an ogor sterp.

Și totuși modul acesta de lucrare nu e cel mai potrivit. De s'ar face grâul cât de bun, e vorba, că roada aceasta o agonisim numai în al doilea an, adică o singură roadă în doi ani.

Ori cine poate să priceapă, că o singură roadă în doi ani nu e îndestulătoare și nu răsplătește munca și cheltuiala plugarului. Tocmai de aceea oamenii luminați nu mai stau în chibzuri, ei au rupt-o cu trecutul și ogor sterp nu mai lasă. Și așa ar trebui să facem toți.

Avem pilde vrednice de a fi luate în samă că puterea pământului nu se slăiește prin cultură neîntreruptă, adică fără a mai lăsa ogor. În multe comune cu locuri de arat puține, cum sunt unele la poalele munților, agrii (locurile de arat) sunt împărțiți numai în două părți, cari se cultivă an de an, odată cu grâu, altă dată cu cucuruz. Schimbarea e vecinic aceeași.

Și cu toate că pământul de sub munte nu e din cele mai bune, totuși lucrându-se bine, și îndeosebi gunoindu-se tot la al doilea an, el produce în mod multămitor atât grâu cât și cucuruz; de ogor nu se pomenește, cum se face acolo unde sunt așa numitele trei hotare.

Din pilda aceasta putem învăța că de ogorul sterp tot la al treilea an ne putem lipsi, și e de datorința noastră să ne lipsim pentruca să putem înainta în economie.

Spre acest sfârșit locurile de arat ar trebui împărțite nu în trei, ci s. e.; în patru părți asemenea de mari.

Unde hotarul e comasat, ar fi păcat de Dumnezeu să se mai poarte economia de trei hotare. Unde însă hotarul n'ar fi comasat, și acolo — prin înțelegere obștească — se poate rupe cu trecutul. Și adică cum? Locuitorii din comună aduc hotărârea de a nu mai lăsa ogor, astfel, ca

fiecare locuitor să-și poată întrebuința an de an toate locurile sale, multe puține câte le are fără nici o împiedecare.

Pentru întocmirea potrivită a economiei, fiecare plugar ar trebui să aibă înaintea ochilor următoarele: din locurile sale de arat va face 4 părți asemenea, și va purcede la cultivarea lor în modul următor:

Impărțirea:

Locul I: anul 1 cucuruz; anul 2 orz sau ovăs cu trifoiu; anul 3 trifoiu; anul 4 Grâu.

Locul II: anul 1 orz sau ovăs cu trifoiu; anul 2 trifoiu; anul 3 grâu; anul 4 cucuruz.

Locul III: anul 1 trifoiu; anul 2 grâu; anul 3 cucuruz; anul 4 orz sau ovăs cu trifoiu.

Locul IV: anul 1 grâu; anul 2 cucuruz; anul 3 orz sau ovăs cu trifoiu; anul 4 Trifoiu.

Cine are, s. e., de toate 4 locuri de arat în cele trei hotare de până acum, va sămăna unul cu cucuruz (la primăvară), altul cu orz și trifoiu (în această toamnă), al treilea, s. e., cu măzeriche (la primăvară) și al patrulea cu grâu (în această toamnă). Iar pe viitor se va ținea de rândul din împărțirea de mai sus.

Cu chipul acesta fiecare plantă premergătoare îmbunătățește locul pentru cea următoare și gunoiu s'ar da pământului când are să urmeze cucuruz, adică numai la al patrulea an. De ogor n'ar mai fi trebuință.

Orzul, ovăsul și trifoiul, ce am agonisit pe calea aceasta, ar fi de valoare cel puțin întreit mai mare decât folosul ce îi aduc ogoarele sterpe.

Urmarea grabnică și binecuvântată a acestei schimbări în purtarea economiei ar fi: puțința de a ținea vite mai multe și mai bune, a produce gunoiu mai mult, și astfel a putea gunoi mai bine nu numai locurile de arat, ci și livezile, și în chipul acesta a spori fără întârziere venitele și bunăstarea.

Spunem bunei chibzuirii a cetitorilor noștri aceste sfaturi, și-i indemnăm stăruitor a se împrețeni cu ele și a le urma.

S.

Pământul și clima priincioasă lucernei.

Rădăcinile lucernei străbat la o adâncime de preste un metru până la 4 și mai mulți metri, pentru a afla materiile trebuincioase spre nutriție. Ea cere deci un pământ bun până la o mare adâncime. Și nu hotărăște atât bunăstarea păturei deasupra, cât mai cu seamă bunăstarea straturilor la adâncime.

Isbutește în pământul lutos, de mijloc lutos, chiar și în cel năsipos, dacă e destul de gras și conține mult var. Dacă stratul deasupra e destul de bun și gras, lucerna isbutește chiar și în întâmplarea, că pătura dela afunzime este mai slabă.

Lucerna se cultivă în multe țări. În patria noastră încă se cultivă, nu însă în măsură de ajuns, ci cum s'ar zice numai ca de sămânță; cu toate că prin o cultură mai întinsă a ei s'ar putea face un frumos pas către o mai bună economie și prin aceasta către bunăstare.

Unde isbutește vița de viie și cucuruzul, isbutește de obicei și lucerna. În urmare îi place în locurile din fața soarelui.

De secetă suferă mai puțin ca ori care plantă de nutreț. În anii ploioși nu dă roade bogate și preste tot în locurile cu clima umedă nu isbutește. Nici la munte, unde se întâmplă ploi dese, lucerna nu prea isbutește.

Din cele spuse se poate vedea, cam în ce locuri se poate cultiva cu folos această plantă. Recomandăm cu tot înadinsul cultura lucernei, ca a unei plante de nutreț prea folositoare.

S.

Prețul bucatelor din Făgăraș.

în 15 Octomvrie n. 1909.

Grâu I. mmtr.	cor. 24.60—23.60.
» II.	» 23.—
Săcară	» 15.60—16.—
Cucuruz	» 16.—
Ovăs	» 12.—
Orz	» 14.—
Fasole	» 14.—
Cartofi (sacu 5 f.)	» 2.—
Unsoare de porc klg.	» 1.44
Slănină afumată klg.	» 1.82
„ albă v. klg.	» 1.64

CĂRȚI, FOI și REVISTE.

A apărut: „Răvașul” Nrul 8—9, revistă culturală ilustrată ce apare în Cluj, cu următorul cuprins:

Ștefan Tăședan: Icoane din viața poporului român din Bihor. Dr. Iacob Radu: Din „Monografia parohiei gr.-cat. a Hațegului”. Dr. Iuliu Florian: Științele naturale și credința. I. E. Torouțiu: Cântece populare din Bucovina. I. E. Touroțiu: Scrisoare din America. Friederic Hebbel: »Maria Magdalena«, tragedie în 3 acte, trad. de I. E. Torouțiu. Al. Ciura: Notițele unui dascăl. Dr. Simeon Ramonțai: Un document. Dr. Iuliu Florian: Congresul dela Velehrad. B. Orientalii la congresul din Velehrad. Sandu Bujor: Noaptea (poesie). I. G.: La Sinaia. I. G.: Scriitori și scrieri: »Tălmăcirii« de Iosif și »Poesii« de Ecaterina Pitiș. X.: În clasă cultă. Sandu Bujor! Toamnă (poezie). Revistă politică: Pentru lege și limbă. — Scrisoare din Bucovina. — Bărbații distinși din jurul Clujului. Cronică politică. Creațiuni. — Cronică. — Cărți—Reviste—Ziare. Posta Redacției.

POȘTA REDACȚIUNEI.

D-șoarei Cleo în S. Cele trimise s'au primit. Vor urma toate pe rând. Nu laude am spus, că faptele bune și vrednicia cuiva — n'au lipsă de laude, ele vorbesc dela sine. Lucrul laudă măiestrul. Înainte numai! Din picături de picături să face — marea Sincerile noastre salutări!

Tuturor stimaților și iubitorilor colaboratori și dragălașelor colaboratoare! — Am primit materialul mult, bun și interesant din toate părțile. Interesul foaiei crește din zi în zi. Să va ceti și publica rând pe rând ca la »moară«, tot ce ni-a sosit, una însă Vă rugăm a scrie cât se poate mai mare mai rar și ceteț și încete cu puțință numai pe o parte a hârtiei, iar eventualele corecturi și îndreptări să se facă pe marginea hârtiei, iar nu între șire, că prin aceea numai să îngreunează mult cetirea și culegerea. Aceasta am ținut de lipsă a o cere dela iubiiții noștri colaboratori, ca cu atât să se poată culege și tipări lucrările mai fără erori; credem, că acei stimați împreună muncitori ai condeiului vor binevoi a ne da ascultare și ne vor onora și pe viitor cu prețioasele d-nialor lucrări.

Tuturora salutări și sincere mulțămite.

EDITOR-PROPRIETAR și REDACTOR RESP.
CONSTANTIN PGGP.

Nr. 563—909
not.

Publicațiune.

Subscrisa primărie comunală din Cârța dă în arândă moara sa cu 3 petri, în 4 Noemvrie 1909 la 9 oare a. m. în cancelaria comunală pe trei ani, începând din 1 Ianuarie 1910 până în 31 Decemvrie 1912. Prețul strigării să va începe dela 1300 cor. dela care doritorii de-a licita sunt datori a depune vadiu de 10% dela prețul strigări.

Condițiunile de licitare se pot vedea în oarele oficioase la primăria Comunală.

Cârța, în 5 Octomvrie 1909.

Maximilian Budac
notariu

Coman Iohann
primar.

Wirklich solide Uhren

HORLOGÈRE „UNION“ ÓRÁK
egyedüli elárusító helye.

Raktár: zsebóra, fali, ingó, ébresztő, irodai órákban. — Mindennemű lánczok. — Látszerészeti czikkék, orvosi rendelet után. — A legkényesebb órák szakszerűen javítók. Javításba adott órák 6 hónapon tul nem őriztetnek. — Uj torony és épület órák felállítása elvállaltatik.

Hartman Károly
mű-órás
és
látszerész.
Fogaras
Bethlen utca.

dep Union Horlogère
Uhrenfabrikations-Gesellschaft, Biel-Glashütte i. S. Gent

La tipografia și administrația foaiei „Olteanul“ se află de vânzare următoarele:

PROTOCOALE de BANCA

de toate operațiunile precum și COALE pentru cărțile fonduare, Imprintate pentru oficiile preoțești, Matricule, Estrase, Protocoale de agende, Protocoale familiare, Protocoale de evidențe, Conspecte A, B, C, Contracte, Obligațiuni, Coale de rațiuni, Protocoale de postă, Protocoale, de clasificățiuni și absenți de materia propuse, cronică, Tabale de repartiție, Propise de caligrafie, Caete Penițe, condeie etc. Cuietanție, Contra-Cuitanțe, Contracte de vânzare și cumpărare, Cerere de intabulare, rubru la aceste, Fizetési meghagyás. Relațiuni pentru morți. etc. etc.

Precum și mai multe cărți populare, dintre cari amintim:

Cântece din vremea veche, culesse de G. Tulbure, edit. tip. C. Popp, Făgăraș. 40 fill.

Țiganul cătană, comedie într'un act, scrisă în versuri de Em. Suciú, inv. Prețul 30 fill.

Au plecat la târg de vite, dialog, de E. Suciú, inv. Prețul 30 fill.

Țiganul în căruță, dialog, de Em. Suciú. Ediția II. Prețul 20 fill.

Zarafia și Trafica de tutun

a lui

DUMITRU POPP DEGENARUL

in BRAȘOV, Strada Hirscher Nr. 4.

Are onoare a aduce la cunoștința On. public din Țara Oltului și din împrejurime, că mi-am schimbat localul de

ZARAFIA și Trafica de tutun

in vecinătate de unde am fost, tot în aceea parte a străzii (Strada Hirscher Nr. 4. Brașov) și mă rog de Onor. clientelă a fi cercetat și pe viitor, ca și până acum din partea compatrioților Olteni, căci mă voi sili a satisface cerințele On. public cu toată acuratețea.

Zaraful: DUMITRU POPP Dejenarul.

Nouă antepriză de pompe funebre.

ANTON KUNZ

Făgăraș, ulița Beceanului nr. 5. (casele Mazura).
Locuința: ulița Oltului nr. 14.

Aduc la cunoștința Onor. public din loc și dela sate, că am aranjat o nouă

ANTREPRIZĂ DE POMPE FUNEBRE

cu totfelul de articole pentru cazuri de moarte, asemenea stau la dispoziție caré funebre, de gală, de doliu și pentru copii.

SICRIURI (copârșeuri) de metal și imitație de metal, de stejar și lemn, fabricație proprie.

Mare asortiment de **coroane**, **pantlici**, precum și toate articolele necesare la îngropăciuni, dela calitatea obicinuită, până la calitatea cea mai fină în mătăsărie, în diferite mărimi și cu prețuri ieftine.

Ingrigesc de înmormântări complete, după dorință și rit, precum și transport de cadavre. Prețurile sunt calculate după calitate și execuțiune pentru ori și ce clasă de înmormântare și stau la dispoziție în tot momentul pentru a satisface pe onor. public, rogându-l de a mă onora la cazuri de mormântări, sunt

cu deosebită stimă

ANTON KUNZ,

antreprenor de pompe funebre.

ANUNCIURI, INSERAȚIUNI și RECLAME

se primesc cu prețuri reduse la administrația foaiei „Olteanul“ în Făgăraș la tipografia C. Pop.

TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA POPORULUI

Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46, (casele I. Peia).
(Vis-a-vis de Magistratul orășănesc.)

Esecută totfelul de tipărituri, dela cele mai mici până la cele mai mari, ca: registre, testimonii, chitanțe, citațiuni, cataloge, anunțuri, broșuri, opuri, circulare, invitări, programe, bilanțuri, acțiuni, conturi, blanchete, note, prețuri curente, cuverte, epistole, ord. de dans, bilete de logodnă, de cununie, diferite cărți de vizită, bilete funebre etc. etc. din care se află un asortiment bogat, la cerere și în colorii, cu prețurile cele mai moderate.

La tipografie se află pentru ambele confesiuni tot felul de tipărituri oficioase pentru agendele bisericești și școlare; cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris, etc.

Comandele din afară se efeptuesc repede.

Sprijiți instituțiunile românești!

Cu stimă

CONSTANTIN POPP,
proprietar de tipografie.